

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο έγγραφο παρουσιάζονται οι ορισμοί λέξεων που αντιπροσωπεύουν έννοιες που απαντώνται στις ενότητες των τάξεων Α΄ και Β΄. Η ερμηνείες που δίνονται έχουν άμεση σχέση με τις ενότητες στις οποίες απαντώνται και σε καμία περίπτωση δεν είναι εξαντλητικές όλων των δυνατών ερμηνειών που πιθανόν να υπάρχουν για κάθε λέξη.

Η συλλογή αυτή έγινε με γνώμονα το αναλυτικό πρόγραμμα, τους πίνακες οργάνωσης περιεχομένου, τους δείκτες επιτυχίας, το περιεχόμενο των ενοτήτων που έχουν παραχθεί, καθώς επίσης και ερωτήσεις τις οποίες έχει δεχθεί η ομάδα ΝΑΠ Γεωγραφίας μέχρι σήμερα. Για τους λόγους αυτούς ενδέχεται να περιλαμβάνει και λέξεις των οποίων η σημασία μπορεί να είναι προφανής. Ως εκ τούτου, το γλωσσάριο είναι γραμμένο για χρήση ως βοήθημα για τον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού και χωρίς καμία προκατάληψη για τις γνώσεις των εκπαιδευτικών.

Το έγγραφο αυτό είναι δυνατόν να αναθεωρηθεί μετά από εισηγήσεις και να εμπλουτιστεί με εικόνες με απώτερο σκοπό να πάρει τη μορφή βοηθήματος και για τα παιδιά.

Αίθουσα: Κλειστός χώρος που ανήκει σε πιο μεγάλο κτήριο και ορίζεται για συγκεκριμένη λειτουργία.

Αίθουσα διδασκαλίας: Αίθουσα στην οποία γίνεται μάθημα.

Αίθουσα πολλαπλής χρήσης: Αίθουσα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορους σκοπούς (Φυσική Αγωγή, Μουσική κ.λπ.).

Ανθρωπογενή χαρακτηριστικά: Χαρακτηριστικά που δημιουργήθηκαν από ανθρώπους στον χώρο.

Ακτή: Είναι η περιοχή που η ξηρά συναντά τη **θάλασσα**. Περιλαμβάνει όλη την περιοχή της ξηράς που «βρέχεται» από τη θάλασσα.

Ακτογραμμή: Χρησιμοποιείται κυρίως στους χάρτες και είναι η γραμμή που σχηματίζεται εκεί που η ξηρά συναντά τη **θάλασσα**.

Ανοικτός χώρος: Χώρος που δεν περιορίζεται από στέγη. Υπαίθριος χώρος.

Αποδυτήρια: Αίθουσα στην οποία μπορούμε να αλλάξουμε ρούχα.

Βλάστηση: Το σύνολο των φυτών σε έναν τόπο.

Βουνό: Ένα πολύ μεγάλο κομμάτι γης που ξεχωρίζει από τη γύρω του περιοχή λόγω του ύψους του.

Βροχή: βλ. **βροχόπτωση**.

Βροχόμετρο: Το όργανο μέτρησης της **βροχόπτωσης**.

Βροχόπτωση: Το φυσικό φαινόμενο της πτώσης νερού από τα **σύννεφα** με τη μορφή σταγόνων. Η βροχόπτωση μετριέται με το **βροχόμετρο** σε χιλιοστάμετρα και μπορεί να τύχει χαρακτηρισμού ως ψηλή ή χαμηλή ανάλογα με το ύψος της. Ο χαρακτηρισμός αυτός είναι σχετικός και διαφοροποιείται από τόπο σε τόπο.

Γεωμορφή: Ένα μικρό κομμάτι της γης όπως την έχει διαμορφώσει η φύση (φυσική γεωμορφή, π.χ. **παραλία**). Μια συλλογή από γεωμορφές και φυσικά χαρακτηριστικά που συνυπάρχουν σε μια περιοχή δημιουργούν ένα **φυσικό τοπίο**.

Γιαλός: Το κομμάτι της **θάλασσας** που εκτείνεται κατά μήκος της ξηράς.

Γραφείο: Αίθουσα (συνήθως περιορισμένου εμβαδού) στην οποία υπάρχει χώρος και έπιπλα για εργασία στον υπολογιστή ή για εργασία με στυλό, μολύβι και χαρτί.

Διάδρομος: Χώρος ελεύθερος σε ένα κτήριο ή σε μια αίθουσα, ο οποίος προορίζεται για να εξυπηρετεί τις μετακινήσεις.

Διαδρομή: Η σειρά των τόπων από τους οποίους περνούμε για να πάμε από μια θέση σε μια άλλη.

Διάταξη: Ο τρόπος οργάνωσης ανθρώπων ή αντικειμένων στον χώρο.

Δρόμος: Λωρίδα του εδάφους ειδικά κατασκευασμένη για να χρησιμοποιείται από οχήματα.

Έδαφος: (1) η επιφάνεια της Γης, (2) γεωγραφική έκταση.

Εκβολές: Το σημείο όπου ένας ποταμός καταλήγει στη θάλασσα. Λέγεται επίσης και «στόμα» του ποταμού.

Εμπορικός δρόμος: Δρόμος στον οποίο υπάρχουν καταστήματα πώλησης προϊόντων το ένα δίπλα στο άλλο.

Εμπορικό κέντρο: Πολύ μεγάλο κτήριο μέσα στο οποίο υπάρχουν πολλά εμπορικά καταστήματα και χώροι αναψυχής ή το τμήμα κατοικημένης περιοχής όπου συγκεντρώνονται η αγορά, τα καταστήματα ή οι επιχειρήσεις.

Ενδυμασία: Ρούχα κάλυψης του σώματος. Η ενδυμασία διαφοροποιείται ανάλογα με το κλίμα ενός τόπου, τον καιρό και την εποχή.

Εποχή: Χρονική περίοδος που χαρακτηρίζεται από κάποια κοινά στοιχεία (π.χ. καιρός, χαρακτηριστικά της βλάστησης, κ.λπ.).

Εργάσιμη μέρα: Μέρα κατά την οποία ο περισσότερος κόσμος εργάζεται.

Θάλασσα: μέρος της Γης που καλύπτεται από αλμυρό νερό.

Θερμές περιοχές: Περιοχές της Γης που χαρακτηρίζονται ολόχρονα από ψηλές θερμοκρασίες.

Θερμοκρασία: Τρόπος αριθμητικού προσδιορισμού της θερμότητας. Η ψηλή θερμοκρασία προκαλεί το αίσθημα της ζέστης και η χαμηλή το αίσθημα του κρύου.

Θερμόμετρο: Όργανο μέτρησης της θερμότητας.

Ισημερινός: Η περιοχή που ορίζεται από μια ζώνη με κέντρο την περίμετρο της Γης που είναι κατακόρυφη με τον άξονα περιστροφής της Γης. Στην περιοχή αυτή επικρατεί ζέστη και βρέχει όλο το χρόνο.

Καιρός: Κατάσταση που επικρατεί σε ένα ανοικτό χώρο σε μια στιγμή και προκαλεί αισθήματα κρύου, ζέστης ή άνεσης σε όσους βρίσκονται στον χώρο εκείνο.

Κατάλυμα: Προσωρινό μέρος κατοίκησης.

Κατεχόμενη περιοχή: Περιοχή που ανήκει σε μια χώρα, αλλά κατέχεται παράνομα από άλλη χώρα, συνήθως με τη βία (π.χ. Η κατεχόμενη περιοχή της Κύπρου ανήκει στην Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά κατέχεται παράνομα και με τη βία από την Τουρκία).

Κήπος: Οργανωμένος τόπος καλλιέργειας, επίδειξης και απόλαυσης φυτών και άλλων στοιχείων της φύσης.

Κλίση του εδάφους: Η γωνία που σχηματίζει το έδαφος όταν συγκριθεί με ένα οριζόντιο επίπεδο. Όταν το έδαφος έχει κλίση τότε υπάρχει ανήφορος ή κατήφορος.

Κοιλάδα: Έδαφος που περιβάλλεται από βουνά. Στη διατομή της μοιάζει με σχήμα μικρού ύψιλον ή μικρού νι. Από την κοιλάδα περνά το νερό που πέφτει στις πλαγιές των **βουνών**, σχηματίζει παραπόταμους και καταλήγει στην **κοίτη** του ποταμού. Η κοιλάδα παίρνει το σχήμα της από τη διαβρωτική δράση του νερού που περνά από εκεί. Οι ορεινές κοινότητες συνήθως είναι κτισμένες στα χαμηλότερα μέρη των κοιλάδων λόγω της εξομάλυνσης του εδάφους που δημιουργείται από τη διάβρωση.

Κοίτη: Η κοιλότητα του εδάφους στην οποία υπάρχει συνεχής ροή του νερού ενός ποταμού.

Κριτήριο: Βάση ή επίπεδο το οποίο χρησιμοποιείται για διάκριση ή/και αξιολόγηση.

Κυκλοφορία αυτοκινήτων: Η κίνηση των αυτοκινήτων στους δρόμους από και προς τον προορισμό τους.

Κυκλοφοριακή συμφόρηση: Πολύ μεγάλη συγκέντρωση αυτοκινήτων στους δρόμους που τα δυσκολεύει να κινηθούν γρήγορα.

Κυλικείο: Καντίνα.

Κύριος δρόμος: Δρόμος που είναι πιο πλατύς και χρησιμοποιείται από περισσότερα οχήματα και πιο συχνά από τους υπόλοιπους δρόμους (στα πολεοδομικά σχέδια ορίζεται ως δρόμος πρωταρχικής σημασίας).

Μπροστινό μέρος κτηρίου: Η πλευρά του κτηρίου στην οποία βρίσκεται η κύρια είσοδος.

Οικισμός: χωριό, κοινότητα, πόλη.

Όρος: Βουνό.

Ορεινό χωριό ή ορεινή κοινότητα: Οικισμός που βρίσκεται πάνω σε βουνό.

Οροσειρά: Σειρά από βουνά που βρίσκονται κοντά το ένα στο άλλο.

Πάγος: Η στερεά κατάσταση του νερού.

Παράκτια πόλη/κοινότητα: Πόλη/κοινότητα που βρίσκεται κτισμένη κοντά στην ακτή.

Παραλία: Το έδαφος που βρίσκεται κατά μήκος μιας ακτής και συνήθως καλύπτεται από κομμάτια σπασμένων πετρών, που μπορεί να είναι πολύ μικρά (άμμος), ή πιο μεγάλα (βότσαλα).

Παραλιακή περιοχή: Περιοχή που περιλαμβάνει την παραλία.

Παραλιακή πόλη: Πόλη που διαθέτει παραλία.

Παρτέρι: Κομμάτι του κήπου που ξεχωρίζει από την υπόλοιπη έκταση του κήπου.

Πεδιάδα: Επίπεδο, οριζόντιο, ομαλό κομμάτι Γης.

Πεζόδρομος: Λωρίδα εδάφους ειδικά κατασκευασμένη για να χρησιμοποιείται από πεζούς.

Περιοχή: Ένα κομμάτι της γης που αποτελεί μέρος (περιέχεται) ενός μεγαλύτερου κομματιού γης.

Περιφέρεια: Μια περιοχή μέσα στην οποία μπορούμε να βρούμε χαρακτηριστικά που είναι όμοια μεταξύ τους.

Πηγές του ποταμού: Οι πηγές του ποταμού βρίσκονται συνήθως σε ψηλότερο έδαφος και στην αρχή ενός ποταμού και είναι οι περιοχές από τις οποίες ο ποταμός συγκεντρώνει το νερό του.

Πλαγιά: Η πλευρά του βουνού που έχει κλίση.

Πόλοι: Τα δύο σημεία πάνω στην επιφάνεια της γης, στα οποία η τέμνεται με τον άξονα γύρω από τον οποίο περιστρέφεται η **υδρόγειος**.

Ποταμός: Είναι ένας φυσικός δρόμος νερού (συνήθως φρέσκο) που ρέει (κυλά) και καταλήγει σε άλλα σώματα νερού (ωκεανός, θάλασσα, λίμνη, άλλος ποταμός). Ξεκινά από πηγές και καταλήγει στις **εκβολές**.

Ροή του νερού: Ο τρόπος που κυλά το νερό από ψηλότερο σε χαμηλότερο σημείο.

Σχέδιο του σχολείου: Το σχολείο, όπως μπορούμε να το δούμε από ψηλά, σχεδιασμένο σε χαρτί.

Σύννεφα: Νερό με τη μορφή υδρατμών που υπάρχει συσσωρευμένο ψηλά στην ατμόσφαιρα.

Τοπίο: Μια συλλογή πολλών και διαφορετικών γεωμορφών ή/και ανθρωπογενών χαρακτηριστικών (π.χ. Η θάλασσα μαζί με την παραλία με ομπρέλες, κρεβατάκια, ξενοδοχεία κ.λπ. συνθέτουν ένα παραλιακό τοπίο). *Φυσικό τοπίο:* Μια συλλογή φυσικών **γεωμορφών** και χαρακτηριστικών. *Ανθρωπογενές τοπίο:* Μια συλλογή από **ανθρωπογενή χαρακτηριστικά**.

Τόπος: Μια θέση στον χώρο με όλα τα πράγματα και ανθρώπους που υπάρχουν εκεί και δημιουργούν έναν ξεχωριστό χαρακτήρα.

Τροπικό Βροχερό Δάσος: Είδος ειδικών συνθηκών κλίματος, βλάστησης, ζώων και χώματος. Χαρακτηρίζεται από πυκνή βλάστηση σε διαφορετικά ύψη και μεγάλη ποικιλία ειδών. Απαντάται σε μεγάλη έκταση, στην περιοχή του **Ισημερινού**.

Υδρόγειος: Η ίδια η Γη ή μια σφαίρα αναπαράστασής της.

Υπεραγορά: Μεγάλο κατάστημα που χωρίζεται σε πολλά τμήματα και διαθέτει για πώληση τρόφιμα και διάφορα άλλα είδη που χρησιμοποιούμε κυρίως στο σπίτι μας.

Υπόμνημα: Η γραπτή εξήγηση/ερμηνεία για το τί σημαίνουν τα χρώματα ή τα σύμβολα σε ένα σχέδιο, χάρτη ή παράσταση.

Υψόμετρο: Η κατακόρυφη απόσταση ενός σημείου της Γης από το επίπεδο που ορίζει η επιφάνεια της θάλασσας.

Φόντο: Ό,τι βρίσκεται πίσω από τις φιγούρες των κεντρικών αντικειμένων μέσα στο οπτικό πεδίο, στην πραγματικότητα ή σε αναπαράσταση της πραγματικότητας (π.χ. φωτογραφία).

Φυλλωσιά: το φύλλωμα, το σύνολο των φύλλων που έχει ένα φυτό.

Χιόνι: Νερό σε μορφή κρυστάλλων, οι οποίοι στο σύνολό τους σχηματίζουν νιφάδες με λευκή μαλακή μορφή.

Χώρος: Ένα κομμάτι της γης (με ή χωρίς συγκεκριμένο σχήμα) το οποίο έχει διαστάσεις (μήκος, πλάτος, ύψος) και που προορίζεται για συγκεκριμένη λειτουργία.

Χώρος άθλησης: Χώρος στον οποίο μπορούμε να κάνουμε φυσική αγωγή.

Χώρος στάθμευσης: Χώρος για να σταματούν και να παραμένουν τα αυτοκίνητα, όταν πρόκειται να φύγει από μέσα ο οδηγός και οι επιβάτες.